

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

26 oktober 2000

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Ria Van Den Heuvel, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jan Van Duppen,
mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen, mevrouw Sonja Becq en mevrouw Ann De Martelaer –
betreffende aangepaste opvang bij ongewenste zwangerschap**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Claudine De Schepper**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van Kessel ;

mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Claudine De Schepper, de heren Jacques Devolder, Koen Helsen ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer Felix Strackx ;

de heren Guy Swennen, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle Heeren, de heren Jan Laurys, Luc Martens ;

de heren Frans De Cock, Freddy Feytons, André Moreau, Cis Schepens ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen Van den Eynde ;

de heren Patrick Hostekint, Chokri Mahassine ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

mevrouw Margriet Hermans.

Zie :

411 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendement

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door mevrouw Ria Van Den Heuvel, mede-indiener van het voorstel van resolutie	4
II. Bespreking	4
– Procedure voorrang in commissie	4
– Houding ten aanzien van de vondelingenschuif en het voorstel van resolutie	6
– Regeling voor anoniem bevallen	6
– Evolutie van de genetica	7
III. Stemming	7
TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE	8

DAMES EN HEREN,

Tijdens de plenaire vergadering van 27 september 2000 vroeg mevrouw Ria Van Den Heuvel bij motie van orde om in commissie voorrang te verlenen aan het voorstel van resolutie van mevrouw Ria Van Den Heuvel, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jan Van Duppen, mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen, mevrouw Sonja Becq en mevrouw Ann De Martelaer betreffende aangepaste opvang bij ongewenste zwangerschap (*Parl. St.*, VI. P., 2000-2001, nr. 411/1) (Regl. art. 46.1.h). De plenaire vergadering stemde hiermee in.

Op 12 oktober 2000 werd voorliggend voorstel van resolutie bij hoogdringendheid besproken en gestemd in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen.

I. Toelichting door mevrouw Ria Van Den Heuvel, mede-indiener van het voorstel van resolutie

Mevrouw Ria Van Den Heuvel spreekt haar verbijstering uit over de opening van een vondelingenschuif in Antwerpen door de VZW Moeders voor Moeders. Het lid noemt het anoniem te vondeling leggen van kinderen een vorm van hulpverlening uit de middeleeuwen, die op de drempel van de 21ste eeuw niet mag worden geduld. Spreker haalt hiervoor drie redenen aan.

Ten eerste vindt ze een vondelingenschuif onaanvaardbaar vanuit het standpunt van het kind. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989 bepaalt immers dat elk kind het recht heeft zijn afstamming te kennen.

Ten tweede kan volgens spreker een vondelingenschuif ook vanuit het standpunt van de moeder of de ouders niet als een vorm van hulpverlening worden beschouwd. Spreker kan wél begrip opbrengen voor de noodsituatie waarin de moeder of de ouders zich kunnen bevinden bij een ongewenste zwangerschap, maar wijst erop dat deze mensen absoluut geen baat hebben bij een vondelingenschuif. Iemand die zijn kind in een vondelingenschuif achterlaat, krijgt immers geen enkele vorm van ondersteuning, niet ervoor en niet erna.

Ten derde benadrukt spreker dat er in Vlaanderen tal van andere welzijnsvoorzieningen veel geschikter zijn voor de opvang van ongewenste zwangerschappen. Zo wordt voor 80 percent van de vrouwen die bij een adoptiedienst of een andere sociale

dienst een aanvraag doen om hun kind af te staan, een oplossing gevonden, waarbij zij de kans krijgen om hun kind zelf op te voeden, of minstens het contact met hun kind te behouden. Slechts 20 percent van deze vrouwen gaat uiteindelijk toch over tot het afstaan van hun kind, maar zij worden professioneel begeleid en kunnen later nog altijd in contact treden met hun kind.

Voor spreker bestaat er maar één mogelijke oplossing indien zou blijken dat een aantal vrouwen de weg naar de hulpverlening niet vinden, met name werken aan een grotere bekendheid en betere werking van de bestaande voorzieningen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vindt het belangrijk dat alle democratische fracties gezamenlijk een voorstel van resolutie indienen als reactie op de opening van de vondelingenschuif. In het voorstel van resolutie wordt het volgende aan de Vlaamse regering gevraagd : ten eerste om de herinvoering van vondelingenluiken af te wijzen, ten tweede om voldoende en degelijke informatie te bieden over hulp en opvang bij ongewenste zwangerschap en de mogelijke oplossingen daarvoor, ten derde om de ouders te wijzen op hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kind en hen daarbij te ondersteunen.

Spreker hoopt dat er tijdens de hoorzittingen en besprekingen rond opvoedingsondersteuning die dit najaar zullen plaatsvinden in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen ook aandacht zal worden besteed aan de opvang en ondersteuning van ongewenst zwangere vrouwen.

II. Bespreking

– Procedure voorrang in commissie

Mevrouw Marijke Dillen uit haar verbazing over het feit dat dit voorstel van resolutie door de plenaire vergadering voor spoedbehandeling werd verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen, terwijl deze hoogdringendheid in het verleden voor andere, even belangrijke dossiers niet werd aanvaard.

– Houding ten aanzien van de vondelingenschuif en de inhoud van het voorstel van resolutie

Mevrouw Claudine De Schepper stelt dat ze achter het voorliggend voorstel van resolutie staat.

Mevrouw Marijke Dillen benadrukt dat de VZW Moeders voor Moeders zeer goed werk levert. Ze verduidelijkt dat het gaat om een privé-initiatief dat volledig steunt op liefdadigheid en belangeloze inzet. Kansarme moeders uit Antwerpen kunnen er steeds voor hulp terecht. Vaak vangt de VZW ook moeders op die door het OCMW van Antwerpen worden doorverwezen, omdat het OCMW haar taken bij gebrek aan financiële middelen niet kan uitvoeren. Het lid betreurt dat de VZW juist met dit minder gelukkige initiatief zoveel media-aandacht krijgt.

Mevrouw Marijke Dillen keurt de vondelingenschuif om verschillende redenen af. Ten eerste is het verboden om een kind te vondeling leggen. Volgens spreker is de VZW dan ook medeplichtig aan een strafbaar feit. Spreker benadrukt wel dat de VZW de Procureur des Konings van Antwerpen om advies heeft gevraagd alvorens de vondelingenschuif te openen, maar dat deze heeft nagelaten te antwoorden dat men door het openen van een vondelingenschuif medeplichtig is aan een strafbaar feit. Ten tweede wijst spreker erop dat elk kind volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind het recht heeft zijn afstamming te kennen. Ten derde kan het volgens spreker heel traumatisch zijn voor een kind om geen band te hebben met zijn verleden.

Mevrouw Marijke Dillen verklaart dat ze inhoudelijk achter het voorstel van resolutie staat, maar dat haar fractie zich niettemin zal onthouden bij de stemming, omdat het voorstel niet ver genoeg gaat. Spreker vindt het positief dat de Vlaamse regering wordt gevraagd om voldoende informatie te geven over hulp en opvang bij ongewenste zwangerschap, maar stelt dat er daarnaast ook nood is aan bijkomende financiële middelen om de hulp en opvang daadwerkelijk te verbeteren. Dat aspect vindt ze echter niet terug in het voorstel. Voorts betreurt mevrouw Marijke Dillen dat er in het voorstel geen sprake is van een regeling voor anoniem bevallen (zie verder). Spreker las in de pers dat mevrouw Patricia Ceysens hier voorstander van zou zijn.

Mevrouw Sonja Becq deelt mee dat ze het voorstel van resolutie om twee redenen mee heeft ondertekend. Ten eerste vindt ze het heel belangrijk dat elk kind het recht heeft zijn afstamming te kennen. Ten tweede vreest ze dat door het openen van een vondelingenschuif de moeizame pogingen die in het verleden werden gedaan om moeders die ongewenst zwanger zijn binnen de hulpverlening te bereiken en te ondersteunen, teniet worden gedaan.

Mevrouw Sonja Becq kondigt een amendement aan dat ertoe strekt de opvang en hulpverlening sterker te benadrukken (zie III. Stemming). Ze vindt het belangrijk dat goede initiatieven beter worden uitgebouwd en ondersteund. Ze pleit niet voor welbepaalde organisaties, maar wil wel even het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsbegeleiding vermelden, omdat ze de indruk heeft dat een aantal commissieleden van oordeel zijn dat de bestaande hulpverlening onvoldoende laagdrempelig is. Het lid wijst erop dat dit centrum is gestart met een luistertelefoon die in 1999 327 oproepen kreeg. Voor deze mensen werd hulpverlening door mantelzorgers of vrijwilligers aangeboden, en werden praatgroepen voor jonge tienermoeders en andere begeleidingsgroepen opgericht.

De heer Jan Van Duppen onderschrijft het voorstel van resolutie. Hij noemt een vondelingenschuif een maatschappelijk teken van depersonalisering, van 'verdinging' van intermenselijke relaties. Deze vorm van liefdadigheid is vernederend voor mensen met problemen. Essentieel is dat eenieder zijn verantwoordelijkheid opneemt ten aanzien van zijn medemensen en zijn kinderen, aldus spreker. Indien ongewenste zwangerschappen een ernstig maatschappelijk probleem zouden zijn, dan is het volgens spreker vooral belangrijk dat er zeer goede informatie wordt geboden over hulp en opvang.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen stelt dat ze dit voorstel van resolutie met gemengde gevoelens mee heeft ondertekend. Enerzijds vindt ze het beter dat een kind in een vondelingenschuif wordt gelegd dan dat het ergens wordt achtergelaten, maar anderzijds vindt ze ook een vondelingenschuif onaanvaardbaar.

Volgens spreker had dit voorstel van resolutie eigenlijk overbodig moeten zijn. Vlaanderen heeft immers tal van welzijnsvoorzieningen. Ze vindt dan ook onbegrijpelijk dat op een aantal hulpvragen nog steeds geen antwoord wordt geboden. Dit moet veranderen. Om deze reden stond het lid erop dat in de resolutie aan de Vlaamse regering wordt gevraagd om in afdoende mate te voorzien in degelijke informatie over hulp en opvang bij ongewenste zwangerschappen.

Voorts pleit spreker voor betere preventie, onder meer door meer aandacht te besteden aan de centra voor maatschappelijk werk, de centra voor levens- en gezinsvragen, de voorlichtingsdiensten, de rol van de huisartsen en de taak van vertrouwenspersonen. Spreker beseft wel dat preventie nooit voor 100 percent sluitend is.

Mevrouw Patricia Ceysens stelt dat de VZW Moeders voor Moeders niet medeplichtig is aan een strafbaar feit, aangezien het niet strafbaar is om een kind achter te laten bij iemand die ervoor zal zorgen. Spreker is wel gekant tegen het feit dat een privé-organisatie dit initiatief ontplooit.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen benadrukt dat ze de vondelingenschuif afkeurt, maar wel gelooft in de andere initiatieven van de VZW Moeders voor Moeders.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel beklemtoont daarentegen dat ze met het ondertekenen van dit voorstel van resolutie geen enkele uitspraak wil doen over de andere activiteiten van de VZW Moeders voor Moeders.

Minister Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen antwoordt dat ze de indruk heeft dat bij een aantal commissieleden de idee leeft dat vrouwen hun kinderen frequent op de vreemdste plaatsen 'dumpen'. Ze wenst dit met klem tegen te spreken. Het voorbije jaar werd in Antwerpen slechts één kind achtergelaten. Het ging om een kind dat door de vader in een telefooncel werd achtergelaten omdat hij in een echtscheidingsprocedure was verwickeld en het kind niet aan zijn vrouw wilde toevertrouwen. Na zes uur kwam hij zijn kind al ophalen. De minister vervolgt dat in tien jaar tijd in Antwerpen maar twee kinderen te vondeling werden gelegd. Ze benadrukt dat deze kinderen niet ergens werden 'gedumpt', maar wel werden achtergelaten bij een Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning.

De minister beklemtoont dat onze welzijnsstaat wél functioneert. Elk jaar bieden zich 150 tot 200 vrouwen aan bij een erkende adoptiedienst met de vraag om hun kind af te staan na de geboorte. Na lange gesprekken zeggen slechts een dertig tot veertig vrouwen per jaar dat ze zelfs met hulpverlening hun kind niet willen houden. Volgens de minister bereiken organisaties als Pajoke zelfs de jonge Nigeriaanse vrouwen die in Antwerpen in de prostitutie terecht komen, geen voorbehoedsmiddelen gebruiken en geen opvang krijgen. Deze organisaties slagen erin de kinderen van deze vrouwen goed op te vangen of hen desnoods te laten adopteren. De minister vraagt de leden dan ook met aandrang om dit probleem niet te overschatten. Ze geeft toe dat een aantal vrouwen niet wordt bereikt door de bestaande hulpverleningsdiensten, maar ze denkt dat deze vrouwen ook geen gebruik zullen maken van een vondelingenschuif.

Mevrouw Patricia Ceysens werpt op dat de VZW Moeders voor Moeders, die aan de basis werkt, waarschijnlijk een stijging van het aantal gevallen aanvoelt. Waarom zou de VZW anders een vondelingenschuif openen? De minister antwoordt dat de vraag kan worden gecreëerd door het aanbod. Ze vindt de schuif een oproep tot onverantwoordelijkheid. Mevrouw Patricia Ceysens is het met de minister eens dat men moet vermijden dat het aanbod een vraag creëert.

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt de minister om met de VZW Moeders voor Moeders de sluiting van de vondelingenschuif te bespreken. De minister antwoordt dat ze nog geen gesprek heeft gevoerd met de VZW over de sluiting van de vondelingenschuif, maar dat ze van plan is om dit te doen op basis van de resolutie, zodra deze is goedgekeurd.

Op de vraag van mevrouw Claudine De Schepper naar meer uitleg over de vondelingenschuif in het Duitse Hamburg, antwoordt de minister dat de wetgeving er verschillend is, en dat er totnogtoe drie kinderen te vondeling werden gelegd. De heer Wilfried Aers voegt hieraan toe dat de vondelingenschuif in Duitsland wordt gesteund door zowel de gewestregering als de plaatselijke bisschoppen, de christelijke verenigingen, Caritas Catholica, en de socialistische minister van Gezin in de Bondsregering, Christine Bergmann. Volgens spreker is men er van oordeel dat het initiatief een leemte opvult.

– Regeling voor anoniem bevallen

Mevrouw Patricia Ceysens pleit voor een regeling voor anoniem bevallen, waarbij een inschrijving bij de Burgerlijke Stand niet langer verplicht is. Ze is voorstander van een inschrijving in een bijzonder register, zodat later het kind, en enkel het kind, zijn afstamming kan natrekken. Een dergelijke regeling maakt anoniem bevallen mogelijk zonder internationale verdragen te schenden. Een regeling voor anoniem bevallen maakt volgens spreker een einde aan het fenomeen waarbij Belgische vrouwen anoniem gaan bevallen in Frankrijk of Luxemburg, en de kinderen vervolgens via vreemde mechanismen terug naar België worden gebracht. Voorts denkt spreker dat indien er een regeling voor anoniem bevallen zou bestaan, er ook minder vrouwen op 'vreemde plaatsen' zouden bevallen of hun kind ergens zouden achterlaten.

Mevrouw Patricia Ceysens stelt dat in voorliggend voorstel van resolutie geen regeling voor anoniem bevallen wordt gevraagd, omdat dit een federale

aangelegenheid is. Spreker verwijst naar een heel omstandig debat over anoniem bevallen dat onlangs heeft plaatsgevonden op federaal vlak. Uiteindelijk werd er toen voor geopteerd om anoniem bevallen toch niet toe te laten. Spreker doet een oproep tot de commissieleden om hun partijgenoten in de Kamer en Senaat te vragen om dit onderwerp opnieuw op de politieke agenda te plaatsen.

Mevrouw Marijke Dillen betreurt eveneens dat er in voorliggend voorstel van resolutie geen sprake is van een regeling voor anoniem bevallen.

De minister antwoordt dat ze niet weet hoeveel Belgische vrouwen anoniem in het buitenland gaan bevallen, maar ze denkt dat hun aantal in elk geval gering is. De minister heeft de indruk dat er geen nood is aan een regeling voor anoniem bevallen. Volgens haar stelt er zich maar één probleem met de huidige regeling, met name dat men bij de Burgerlijke Stand weet dat een vrouw is bevallen en haar kind heeft afgestaan voor adoptie. Volgens de minister is dit geen structureel probleem waardoor vrouwen naar het buitenland zouden trekken om er anoniem te bevallen.

Mevrouw Patricia Ceysens geeft toe dat het onmogelijk is om de juiste cijfers van het aantal anonieme bevallingen in het buitenland te kennen, maar ze is het niet eens met de minister dat er geen vraag zou zijn naar een regeling voor anoniem bevallen.

– Evolutie van de genetica

Mevrouw Claudine De Schepper leest in het voorstel van resolutie dat elk kind het recht heeft zijn afstamming te kennen. Ze merkt op dat dit recht niet enkel geldt voor kinderen die na een ongewenste zwangerschap worden achtergelaten, maar ook voor kinderen waarvan de biologische vader ingevolge spermadonorschap niet gekend is. Ze wil van de minister weten hoe dit recht voor deze laatsten kan worden gegarandeerd. Mevrouw Marijke Dillen sluit zich aan bij deze vraag.

De minister antwoordt dat ze geen antwoord heeft op dergelijke ethische vragen die hun oorsprong vinden in de evolutie van de genetica. De minister deelt mee dat deze vragen wel aan bod kwamen op een studiedag van het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen en de Bond voor Grote en Jonge Gezinnen over de gevolgen van de evolutie van de genetica voor het gezin. Voorts deelt de minister mee dat de Bond betrokken zal blijven bij een federale werkgroep over de ethische gevolgen van de evolutie van genetica voor het gezin.

Mevrouw Marijke Dillen is van oordeel dat de maatschappij medeverantwoordelijk is voor deze problematiek, bijvoorbeeld door ervoor te pleiten dat lesbische koppels kinderen kunnen hebben via spermadonorschap.

III. Stemming

Mevrouw Ria Van Den Heuvel, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jan Van Duppen, mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen, mevrouw Sonja Becq en mevrouw Ann De Martelaer dienen een amendement in dat ertoe strekt in de tweede streep na 2°, een punt 2° bis toe te voegen, waarin de Vlaamse regering wordt gevraagd om de hulp en opvang bij ongewenste zwangerschap in afdoende mate uit te bouwen en te ondersteunen (*Parl. St. VI. P., 2000-2001, nr. 411/2*).

Het amendement wordt eenparig aangenomen met 14 stemmen.

Door het aannemen van dit amendement wordt punt 3, punt 4° in de tekst aangenomen door de commissie.

Het door de commissie geamendeerde voorstel van resolutie wordt aangenomen met 11 stemmen bij 3 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Claudine DE SCHEPPER

Patricia CEYSENS

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat

- 1° het te vondeling leggen van een kind een strafbaar feit is ;
- 2° België en met name Vlaanderen het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind geratificeerd heeft, waarin het recht wordt vastgesteld dat een kind door de eigen ouders opgevoed wordt, en het recht om te weten van wie men afstamt ;
- 3° volgens datzelfde verdrag de bevoegde overheid gehouden is opvang- en opvoedingsondersteuning aan te bieden ;

– vraagt de Vlaamse regering

- 1° elk initiatief van herinvoering van een "vondelingenluik" af te wijzen ;
 - 2° in afdoende mate te voorzien in degelijke informatie over hulp en opvang bij ongewenste zwangerschap en de mogelijke oplossingen daarvoor ;
 - 3° de hulp en opvang bij ongewenste zwangerschap in afdoende mate uit te bouwen en te ondersteunen ;
 - 4° mensen te informeren over hun verantwoordelijkheid als ouder, en te voorzien in de nodige ondersteuningsmogelijkheid om hen te steunen in die verantwoordelijkheid, ook in extreme crisissituaties.
-